

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра англійської філології та методики викладання іноземної мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету
іноземних мов
(вказати назву структурного підрозділу)
С. А. Віротченко
“ 26 ” *Серпень* 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ПЕДАГОГА

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

галузь знань **В – Культура, мистецтво та гуманітарні науки, А – Освіта**
спеціальність **В11 – філологія, А4 – середня освіта**

освітня програма **Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова, Німецька мова та література і переклад та англійська мова, Переклад (іспанська та англійська мов), Французька мова та література і переклад та англійська мова, Переклад (китайська та англійська мови), Середня освіта (англійська мова, друга іноземна мова та зарубіжна література)**

спеціалізація

В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша англійська, В11.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша німецька, В11.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша іспанська, В11.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша французька, В11.65 Східні мови та літератури (переклад включно), перша китайська, А4.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)

вид дисципліни **вибіркова**
факультет **іноземних мов**

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

26 серпня 2026 року, протокол № 7

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Морозова І.І., канд. філол. наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови

Програму схвалено на засіданні кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

26 серпня 2026 року, протокол № 7

Завідувач кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови

(підпис)

Ірина МОРОЗОВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантами освітніх (професійних/наукових) програм:

Англійська мова та література
і переклад та друга іноземна мова

Людмила СОЛОЩУК

Французька мова та література
і переклад та англійська мова

Діана ПЕСОЦЬКА

Німецька мова та література
і переклад та англійська мова

Наталія КАРПУСЕНКО

Переклад (китайська та англійська мови)

Юлія ЛАХМОТОВА

Переклад (іспанська та англійська мови)

Тетяна БОЧАРНИКОВА

Середня освіта (англійська мова, друга іноземна мова та зарубіжна література)

Анна КОТОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

26 серпня 2026 року, протокол № 7

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

(підпис)

Анна КОТОВА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Культура мовлення педагога» складена відповідно до освітньо-професійних програм Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова, Німецька мова та література і переклад та англійська мова, Переклад (іспанська та англійська мови), Французька мова та література і переклад та англійська мова, Переклад (китайська та англійська мови), Середня освіта (англійська мова, друга іноземна мова та зарубіжна література) підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності B11 Філологія, спеціалізації B11.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, B11.043 германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька, B11.051 романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська, B11.055 романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька, B11.065 східні мови та літератури (переклад включно), перша – китайська та спеціальності A4 Середня освіта, спеціалізації A4.021 середня освіта (англійська мова та зарубіжна література).

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Культура мовлення педагога» є системне комплексне засвоєння здобувачами вищої освіти мовних норм, комунікативних якостей мовлення (точності, логічності, чистоти, доречності, багатства, різноманітності).

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни полягають у:

- забезпеченні **оволодіння** здобувачами вищої освіти теоретичними знаннями про культуру мовлення фахівця у сфері освіти та систему норм сучасної української літературної мови;
- **формуванні вміння** виявляти й аналізувати багатство виражальних засобів мови на різних мовних рівнях та доречно використовувати їх у професійній комунікації;
- забезпеченні **оволодіння** орфографічними, лексичними, морфологічними та синтаксичними нормами сучасної української літературної мови;
- **формуванні вміння** створювати якісне усне й писемне мовлення, що характеризується правильністю, змістовністю, логічністю, точністю, чистотою, доречністю, доцільністю, багатством, виразністю та образністю;
- **розвиненні здатності** до самоконтролю й критичного оцінювання власного мовлення з погляду дотримання мовних норм;
- **розвиненні комунікативної компетентності та мовної грамотності** майбутніх працівників сфери освіти.

1.3. Кількість кредитів: 3.

1.4. Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Вибіркова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й

Лекції	
26 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
6	2
Лабораторні заняття	
Не передбачені	Не передбачені
Самостійна робота	
58 год.	82 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
Не передбачені	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

ОП Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Компетентності, визначені специфікою ОП «Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова»

ЗК15. Здатність вибудовувати і реалізовувати перспективні лінії інтелектуального, культурного, морального і професійного саморозвитку та самовдосконалення, розуміти основні принципи буття людини, природи, суспільства.

ФК1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів українською, англійською та другою іноземною мовами на вибір (німецькою/французькою/іспанською/італійською/китайською тощо).

ФК11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

ФК12. Здатність до організації ділової комунікації.

ОП Німецька мова та література і переклад та англійська мова

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів українською, німецькою й англійською мовами.

ФК12. Здатність до організації ділової комунікації.

ОП Французька мова та література і переклад та англійська мова

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Компетентності, визначені специфікою ОП «Французька мова та література і переклад та англійська мова»

ЗК17. Здатність коректно будувати комунікацію, виходячи із цілей і ситуації спілкування.

ФК1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів українською, французькою та англійською мовами.

ФК11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм французької, англійської та української літературної мови та культури мовлення.

ФК12. Здатність до організації ділової комунікації французькою, англійською та українською мовами.

ОП Переклад (іспанська та англійська мови)

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку романської філології, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Компетентності, визначені специфікою ОП «Переклад (іспанська та англійська мови)»

ЗК15. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

ФК1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів українською, іспанською та англійською мовами.

ФК11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм іспанської, англійської та української літературної мови та культури мовлення.

ФК12. Здатність до організації ділової комунікації іспанською, англійською та українською мовами.

ОП Переклад (китайська та англійська мови)

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та китайською й англійською мовами.

ФК11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм китайської й англійської літературної мови та культури мовлення.

ФК12. Здатність до організації ділової комунікації китайською, англійською й українською мовами.

Компетентності, визначені специфікою ОП «Переклад (китайська та англійська мови)»

ФК14. Знання розуміння комунікативної діяльності як реалізації функцій мови в різних суспільних ситуаціях.

ОП Середня освіта (англійська мова, друга іноземна мова та зарубіжна література)

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК1. Мовно-комунікативна компетентність. Здатність забезпечувати навчання державною мовою, з урахуванням особливостей мовного середовища, спілкуватися іноземною мовою у професійному контексті, і сприяти розвитку мовно-комунікативних умінь та навичок здобувачів освіти, дотримуватися сучасних норм іноземної мови в усній та писемній професійній та міжособистісній комунікації з урахуванням комунікативної ситуації та комунікативного завдання відповідно до етичних і моральних норм поведінки, прийнятих в іншомовному середовищі.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна:

ОП Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова

ПРН1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 10. Знати норми літературної англійської, української та другої іноземної мов, що вивчається, та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів українською та англійською мовою, а також другою іноземною мовою, що вивчається.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ОП Німецька мова та література і переклад та англійська мова

ПРН1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями німецькою, англійською й українською мовами усно та письмово, використовувати ці мови для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН10. Знати норми літературної німецької, англійської та української мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН11. Знати принципи, технології та прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів німецькою, англійською й українською мовами.

ПРН12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ОП Французька мова та література і переклад та англійська мова

ПРН1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями французькою, англійською та українською мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН10. Знати норми літературної французької, англійської та української мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів французькою, англійською та українською мовами.

ПРН12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ОП Переклад (іспанська та англійська мови)

ПРН1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями іспанською, англійською та українською мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН10. Знати норми літературної української, іспанської та англійської мов та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів іспанською, англійською та українською мовами.

ПРН12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ОП Переклад (китайська та англійська мови)

ПРН1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною, китайською й англійською мовами усно та письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН11. Знати принципи, технології та прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів китайською, англійською й українською мовами.

ПРН12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ОП Середня освіта (англійська мова, друга іноземна мова та зарубіжна література)

ПРН1. Здатність до міжособистісного спілкування державною та іноземною мовами у професійному колі; здатність забезпечувати розвиток мовно-комунікативних навичок здобувачів освіти державною та іноземними мовами.

ПРН6. Вибудовувати партнерську взаємодію із здобувачами освіти, батьками та командою фахівців для ефективного навчання й підтримки всіх учасників освітнього процесу в умовах невизначеності освітнього процесу.

ПРН16. Формувати в здобувачів освіти здатність до взаєморозуміння / міжособистісної взаємодії засобами активної і пасивної комунікації.

1.8. **Пререквізити:** знання української мови на рівні C1-C2; опанування курсів «Вступ мовознавства» та «Українська мова за професійним спрямуванням».

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Мовленнєва діяльність та її характеристики.

Тема 1. Спілкування та комунікація. Функції та види спілкування. Одиниці спілкування. Невербальні засоби спілкування.

Тема 2. Мова й мовлення. Культура мовлення. Типологія мовленнєвої культури. Проблема екології мовлення. Поняття літературної мови. Нелітературні форми національної мови.

Тема 3. Мовленнєва діяльність та її види. Мовлення як реалізація системи мови. Типи мовленнєвої діяльності: говоріння, письмо, аудіювання, читання.

Тема 4. Комунікативні риси якісного мовлення: правильність, доступність, точність, чистота, логічність, доцільність, багатство, виразність. Тропи та риторичні фігури.

Розділ 2. Особливості функціонування усного та писемного різновидів мовлення.

Тема 1. Мовна норма. Типи норм.

Тема 2. Орфоепічні норми. Лексичні норми. Морфологічні норми. Синтаксичні норми.

Тема 3. Текст як процес та продукт мовленнєвої діяльності.

Тема 4. Функціонально-сміслові типи мовлення : опис, оповідання, аргументація.

Тема 5. Усне і письмове мовлення : форми й особливості.

Тема 6. Функціональні стилі. Розмовний та літературно-художній стилі.

Тема 7. Функціональні стилі. Офіційно-діловий, науковий та публіцистичний стилі.

Розділ 3. Культура професійного спілкування.

Тема 1. Мовна особистість оратора. Оратор та аудиторія. Усний публічний виступ.

Тема 2. Основи етикету. Мовленнєвий етикет.

Тема 3-5. Навчально-наукова комунікація.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1												
Тема 1.	6	2				4	6	-				6
Тема 2.	6	2				4	6	1				5
Тема 3.	6	2				4	6	-				6
Тема 4.	6	2				4	6	-				6
Розділ 2												
Тема 1.	6	2				4	6	1				5
Тема 2.	6	2				4	6	1				5
Тема 3.	6	2				4	6	-				6
Тема 4.	6	2				4	6	1				5
Тема 5.	6	2				4	6	-				6
Тема 6.	6	2				4	6	1				5
Тема 7.	6	2				4	6	1				5
Розділ 3												
Тема 1.	6	2				4	6	-				6
Тема 2.	6	2				4	6	-				6
Тема 3.	4		2			2	6		1			5
Тема 4.	4		2			2	6		1			5
Тема 5.	4		2			2	-	-				-
Усього годин	90	26	6			58	90	6	2			82

4. Теми лекційних занять

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/п		годин (ауд)	
		денна форма	заочна форма
<u>Розділ 1.Мовленнєва діяльність та її характеристики</u>			
Тема 1.	Спілкування та комунікація. Функції та види спілкування. Одиниці спілкування. Невербальні засоби спілкування.	2	-
Тема 2.	Мова й мовлення. Культура мовлення. Типологія мовленнєвої культури. Проблема екології мовлення. Поняття літературної мови. Нелітературні форми національної мови.	2	1
Тема 3.	Мовленнєва діяльність та її види. Мовлення як реалізація системи мови. Типи мовленнєвої діяльності: говоріння, письмо, аудіювання, читання.	2	-
Тема 4.	Комунікативні риси якісного мовлення: правильність, доступність, точність, чистота, логічність, доцільність, багатство, виразність. Тропи та риторичні фігури.	2	-
<u>Розділ 2. Особливості функціонування усного та писемного різновидів мовлення</u>			
Тема 1.	Мовна норма. Типи норм.	2	1
Тема 2.	Орфоепічні норми. Лексичні норми. Морфологічні норми. Синтаксичні норми.	2	1
Тема 3.	Текст як процес та продукт мовленнєвої діяльності.	2	-
Тема 4.	Функціонально-сміслові типи мовлення : опис, оповідання, аргументація.	2	1
Тема 5.	Усне і письмове мовлення : форми й особливості.	2	-
Тема 6.	Функціональні стилі. Розмовний та літературно-художній стилі.	2	1
Тема 7.	Функціональні стилі. Офіційно-діловий, науковий та публіцистичний стилі.	2	1
<u>Розділ 3. Культура професійного спілкування</u>			
Тема 1.	Мовна особистість оратора. Оратор та аудиторія. Усний публічний виступ.	2	-
Тема 2.	Основи етикету. Мовленнєвий етикет.	2	-
Усього годин		26	6

1. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Розділ 3. Культура професійного спілкування			
1.	Тема 3. Навчально-наукова комунікація: Нормативність мовлення як основа професійної культури педагога	2	1
2.	Тема 4-5. Навчально-наукова комунікація: мініпрезентація науково-педагогічної проблеми; взаємооцінювання виступів	4	1
Усього годин		6	2

5. Самостійна робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
<u>Розділ 1. Мовленнєва діяльність та її характеристики</u>			
1.	Опрацювання матеріалу за темою 1 «Спілкування та комунікація. Функції та види спілкування. Одиниці спілкування. Невербальні засоби спілкування».	4	6
2.	Опрацювання матеріалу за темою 2 «Мова й мовлення. Культура мовлення. Типологія мовленнєвої культури. Проблема екології мовлення. Поняття літературної мови. Нелітературні форми національної мови».	4	5
3.	Опрацювання матеріалу за темою 3 «Мовленнєва діяльність та її види. Мовлення як реалізація системи мови. Типи мовленнєвої діяльності: говоріння, письмо, аудіювання, читання» .	4	6
4.	Опрацювання матеріалу за темою 4 «Комунікативні риси якісного мовлення: правильність, доступність, точність, чистота, логічність, доцільність, багатство, виразність. Тропи та риторичні фігури».	4	6
<u>Розділ 2. Особливості функціонування усного та писемного різновидів мовлення</u>			
5.	Опрацювання матеріалу за темою 1 «Мовна норма. Типи норм».	4	5
6.	Опрацювання матеріалу за темою 2 «Орфоепічні норми. Лексичні норми. Морфологічні норми. Синтаксичні норми».	4	5
7.	Опрацювання матеріалу за темою 3 «Текст як процес та продукт мовленнєвої діяльності».	4	6
8.	Опрацювання матеріалу за темою 4 «Функціонально-сміслові типи мовлення : опис, оповідання, аргументація».	4	5
9.	Опрацювання матеріалу за темою 5 «Усне і письмове мовлення : форми й особливості».	4	6
10.	Опрацювання матеріалу за темою 6 «Функціональні стилі. Розмовний та літературно-художній стилі».	4	5
11.	Опрацювання матеріалу за темою 7 «Функціональні стилі. Офіційно-діловий, науковий та публіцистичний стилі».	4	5
<u>Розділ 3. Культура професійного спілкування</u>			
12.	Опрацювання матеріалу за темою 1 «Мовна особистість оратора. Оратор та аудиторія. Усний публічний виступ».	4	6
13.	Опрацювання матеріалу за темою 2 «Основи етикету. Мовленнєвий етикет».	4	6
14.	Підготовка до практичного заняття «Нормативність мовлення як основа професійної культури педагога»: повторення орфоепічних, лексичних та граматичних норм української мови; систематизація типових помилок у мовленні педагога.	2	5
15.	Підготовка мініпрезентації наукової проблеми	2	5
16.	Підготовка мініпрезентації педагогічної проблеми	2	-
Разом		58	82

Правила використання ШІ

Правила використання ШІ регламентуються Політикою Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна щодо використання штучного інтелекту.

Політика декларує застосування в Університеті трирівневої класифікації моделей використання ШІ.

5.2.1. Модель «ШІ заборонено» – види діяльності, що вимагають демонстрації базових когнітивних навичок, пам'яті, миттєвого аналізу без допомоги технологій (зокрема усні опитування, аудиторні контрольні роботи, іспити тощо).

5.2.2. Модель «ШІ як асистент» – дозволяється використання ШІ для визначення предметної області, покращення граматики, структурування плану, пошуку літератури (з верифікацією). Фінальний текст/продукт створюється суб'єктом використання ШІ.

5.2.3. Модель «ШІ як інструмент» – види діяльності, що передбачають обов'язкове використання ШІ (наприклад, порівняння відповідей різних моделей, генерація коду з подальшою оптимізацією, створення зображень тощо).

6.1. У освітній діяльності (для здобувачів вищої освіти) рекомендується:

- використання ШІ для отримання пояснень складних концепцій, самоперевірки знань за допомогою тестів, пошуку логічних прогалин в аргументації або аналізу помилок (протягом годин, відведених на самостійну роботу у рамках опанування навчальної дисципліни);

- застосування генеративних моделей для реферування ідей, тем для есе чи презентацій, удосконалення структури майбутньої роботи, але не для написання фінального тексту роботи;

- використання інструментів ШІ для перекладу та аналізу наукових матеріалів іноземними мовами, що сприяє глибшому дослідженню теми та розширенню джерельної бази;

- зберігання (архівування) історії запитів (промптів) до моменту оцінювання для забезпечення підтвердження на вимогу викладача власного авторського внеску та самостійності виконання завдання.

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено робочою програмою навчальної дисципліни

7. Методи навчання

1. Комунікативний метод (дискусії, мозковий штурм, робота в парах і малих групах, моделювання професійних ситуацій).

2. Проектний метод (індивідуальні та групові проекти, презентація результатів).

3. Практичний метод (виконання мовних, комунікативних і практичних завдань).

4. Метод розвитку критичного мислення (аналіз, порівняння, аргументація, рефлексія).

5. Метод взаємного оцінювання (Peer Review) та самооцінювання.

6. Метод змішаного навчання (Blended Learning) – поєднання аудиторної та дистанційної форм навчання з використанням LMS і хмарних освітніх середовищ для організації навчального процесу, розміщення навчальних матеріалів, виконання, перевірки й оцінювання завдань (Moodle, Google Classroom).

7. Метод цифрового співробітництва – організація спільної навчальної діяльності, групових проектів, дискусій, взаємного навчання та академічної комунікації із застосуванням цифрових платформ (Zoom, Google Docs).

8. Метод проектного навчання з використанням цифрових платформ – виконання групових навчальних проектів із застосуванням цифрових інструментів для планування,

спільної роботи, створення мультимедійного контенту та презентації результатів (Canva).

9. Метод використання генеративного штучного інтелекту як засобу навчальної підтримки – застосування інструментів генеративного ШІ для аналізу, узагальнення, редагування текстів, створення навчальних матеріалів та рефлексії з дотриманням принципів академічної доброчесності (ChatGPT, Gemini, Claude).

8. Методи контролю

1. Метод усного контролю: врахування активності здобувачів освіти на лекціях (відповіді на питання лектора); презентація індивідуальна або групова; відгук на презентацію.
2. Метод тестового контролю – поточні роботи та залікова робота (на платформі Moodle).
3. Метод самоконтролю за ефективністю науково-пізнавальної діяльності.

9. Схема нарахування балів

Оцінка за роботу в семестрі				Підсумковий семестровий контроль (залік)	Сума
Поточне тестування за розділом 1	Поточне тестування за розділом 2	Презентація за розділом 3	Присутність та активність на лекціях / практичних заняттях		
15	25	10	10	40	100
60					

Критерії оцінювання:

Сумарна оцінка має два складники :

- 1) оцінка за роботу протягом семестру (60 балів);
- 2) оцінка за залікову роботу (40 балів).

Підсумкова оцінка складається з двох компонентів: робота в семестрі (60 балів) та залікова контрольна робота (40 балів).

Протягом семестру здобувач вищої освіти має виконати два поточних тести (за матеріалами лекцій та самостійної роботи), із 15 та 25 питань на множинний вибір відповідно. Вірна відповідь на одне питання становить 1 бал. Час виконання – 30 секунд на кожне тестове завдання. Загальна сума за тест – 15 балів за розділом 1 та 25 балів за розділом 2. Теоретичні питання за розділом 3 включаються лише в підсумковий семестровий контроль.

Презентація науково-педагогічної проблеми на практичних заняттях оцінюється за нижченаведеною схемою (за кожен з перерахованих нижче змістовних компонентів нараховується від 2,5 до 1 бала):

2,5 б.	2 б.	1,5 б.	1 б.
Зміст			
У презентації наявні основні ключові положення, які повністю розкривають тему	Презентація містить ключові положення, які не повністю розкривають тему	Презентація має низку ключових положень, однак вони перевантажені інформацією або позбавлені інформації	У презентації не визначені ключові положення для розкриття теми

Висновки			
Результати обробки масиву інформації узагальнено так, що за темою презентації сформульовано чіткі та прозорі висновки	Результати обробки масиву інформації узагальнено так, що за темою презентації сформульовано усі необхідні висновки, але не всі вони є чіткими та прозорими	Деякі висновки є нелогічними і необґрунтованими	Висновки практично відсутні або є нелогічними
Логічність			
Усі частини презентації пов'язані з метою і предметом доповіді	Усі частини презентації містять важливі твердження за темою доповіді.	Основні частини презентації містять важливі твердження за темою доповіді, але деякі фрагменти не стосуються теми	Презентація має тему, однак багато її частин не стосуються теми доповіді
Структура			
Презентація починається слайдом, який викликає інтерес до теми, надає інформацію в логічній послідовності, на завершення змушує замислитись над ідеєю і темою доповіді	Презентація починається зі виступу, надає інформацію в певному порядку і завершується викладенням важливих моментів дослідження	Презентація містить вступ і висновки, однак вони не спонукають замислитись над темою доповіді. Послідовність надання інформації не повністю розкриває тему доповіді.	Презентація не містить вступу і висновків. Побудова презентації не дає чіткого уявлення про тему доповіді.

За присутність та активність на лекціях і практичних заняттях протягом семестру, у т.ч. виконання практичних завдань в курсі «Культура мовлення» LMS Moodle, надання відгуку на презентацію (Peer Review) та самооцінювання нараховується 10 балів, якщо виконано 100 % завдань, 8 балів – за 90%, 6 балів – за 80%, 4 бали – за 70%, 2 бали – за 60%, 1 бал – за 50%, 0 балів – за 49% і менше.

Максимальна кількість балів за семестр – 60.

Здобувач вищої освіти отримує допуск до підсумкового семестрового контролю, якщо він/вона впорався/впоралась із 50 % учбового матеріалу, тобто набрав/-ла не менше 30 балів.

Залікова контрольна робота складається з 40 питань (тест множинного вибору). Вірна відповідь на одне питання становить 1 бал. Час виконання – 30 секунд на кожне тестове завдання. Загальна максимальна кількість балів за заліковий тест – 40.

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання **результатів неформальної освіти**, якщо її зміст і результати відповідають меті та результатам навчання ОК «Культура мовлення педагога».

Результати неформального навчання можуть бути визнані за наявності підтверджуючих документів (сертифікатів, довідок, описів навчальних програм), якщо вони засвідчують досягнення результатів навчання, співвідносних із цілями курсу.

Прикладами релевантної неформальної освіти можуть бути:

- онлайн-курси (Coursera, Prometheus тощо) за тематикою ОК «Культура мовлення педагога»;
- участь у сертифікованих тренінгах і семінарах з відповідної тематики;
- сертифіковані програми за темами ОК «Культура мовлення педагога», проведені міжнародними організаціями чи університетами.

Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до **Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна**. Рішення ухвалюється комісією факультету на підставі поданого пакета документів від здобувача освіти.

Шкала оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для заліку
90 – 100	зараховано
80-89	
70-79	
60-69	
50-59	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Гарбар І. В., Гарбар А. І. Культура мовлення. Миколаїв : НУК, 2023. 228 с.
2. Микитюк О. Р. Культура мовлення: особливості, завдання, цікавинки. 3-тє вид., доповн. і випр. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2024. 236 с.
3. Толочко С. В., Хомич В. І. Основи культури мовлення й академічної риторики. Київ : Компринт, 2025. 332 с.
4. Гарбар І. В., Гарбар А. І. Мовний путівник професійного комуніканта. Миколаїв : НУК, 2024. 172 с.

Допоміжна література

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К: ВЦ «Академія», 2004. 342 с.
2. Бабич Н. Д. Культура фахового мовлення. Львів: Світ, 2006. 450 с.
3. Климова К.Я. Основи культури і техніки мовлення: Навч. посіб. К.: Ліра, 2007. 240 с.
4. Морозова І.І., Вакуленко А.І. Стратегії і тактики британського парентального дискурсу: історична перспектива. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Сер. «Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов»*. 2023. Вип. 97. С. 22–29.
5. Морозова І.І., Афанасьєва Ю.О. Конструювання дискурсивної особистості президента США в інавгураційних промовах. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобицького держ. пед. ун-ту імені Івана Франка*. 2024. № 75 (2). С 171-176.
6. Пасинок В.Г. Основи культури мовлення: Навч. посіб. К.: Вид-во “Центр учбової літератури”, 2012. 184 с..
7. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: Навч. посіб. К.: Знання, 2006. 291с.
8. Шевченко І.С., Морозова І.І., Селятіна М.І. Риторика сучасних тронних промов британських монархів. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер. «Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов»*. 2026. Вип. 103. С. 78–83 <https://doi.org/10.26565/2786-5312-2026-103-09>

11. Інформаційні ресурси

1. <http://www.inmo.org.ua/sum.html>
2. <http://www.mova.info/>
3. <https://www.pravopys.net/>